

AUTO DOS SIMULADOS
DA CARAVILLA

MANUEL MARÍA

PRESENTADOR:

En REDEMUIÑOS, en QUINTELA DE LEIRADO, representan outra que ten o interese de se referir ao Tributo das Cen Doncelas, tradición que ben podemos dar por galega. Chámase esta representación *Semulados de la guerra del Clavijo* e o argumento é o seguinte:

O Almirante Balán, xefe dos mouros, manda tres partes seguidos a Carlos Magno, para reclamar o trabuco. Eran tres doncelas as que tiñan que entregar os cristiáns para que as levasen para África, e tocáralle a sorte á filla de Carlos Magno, o cal, naturalmente, négase a entregalas, e racha os papeis que Balán lle manda. Un xeneral "africano" desafia a un cristián que veña pelexar con el e, vendo a imaxe de Cristo, pregunta se é cousa de feitizaría; entón o xeneral cristián rifa con el fera batalla e logo arrédanse e vai cada un coa súa hoste. Entón Carlos Magno manda un parte ao alcalde da vila para que faga medir o campo para a batalla e o alcalde avisa un agrimensor, e pónense a medir o campo.

Veñen as tres doncelas, entre medio de ramallos verdes, "*vestidas con el traje típico de aquella época, traje de gallega*", en compañía da gaita, que vén tocando unha alborada; uns soldados mouros quérenas roubar, mais veñen os paisanos, con sachos e aixadas, e non os deixan. Rematada a medida do campo, forman os cristiáns, o xeneral pásalles revista, o crego bendíceos e vén Carlos Magno pórse á fronte, mais son vencidos, e Carlos Magno recóllese nunha chouza.

Nisto, aparece o Apóstolo nun cabalo branco e vai espertar a Carlos Magno. Sae o emperador e volven á batalla, e cando semella que perden os cristiáns, volve Santiago, e da primeira pasada desfai a terceira parte dos mouros; da segunda, outra terceira parte; e os que quedan, préndenos os cristiáns.

Esta representación, chea de lembranzas mesturadas de relatos históricos e dos libros de Cabalarías, a das máis completas que coñecemos faise o día da Santa Cruz de maio.

VICENTE RISCO.- ETNOGRAFÍA: CULTURA ESPIRITUAL in HISTORIA DE GALIZA. Editorial Nós. Buenos Aires, 1962. Pags. 70-21

*Un GRUPO DE NENOS andan a brincar, facendo un gran barullo.
Xogan ás apandas ou a outro xogo calquera. Así que brinquen un
pouco un dos nenos di:*

NENO 1.- Ouvistes? Os vellos de aquí antes facían teatro o Día da Cruz de maio.

NENO 2.- Téñollo sentido dicir a meu pai. Á peza chamábanlle "Os semulados da batalla de Clavijo":

NENO 3.- Meu avó facía de Carlos Magno. Tratábase dunha batalla de mouros e cristiáns.

NENO 4.- Vaia parvada!

NENO 1.- Non era ningunha parvada. Era unha representación moi bonita. Viñan vela os señoritos de Quintela de Leirado e os de Celanova.

NENO 2.- Aquí, en Redemuíños, toda a xente tomaba parte na representación.

NENO 3.- Despois, a xente deste lugar comezou a emigrar para a Guinea...

NENO 4.- E foise esquecendo de todas estas cousas.

NENO 1.- Era todo unha carcada españolista. Santiago aparecía de matamouros. A representación facíase en castrapo.

NENO 2.- Nós podíamos facer unha representación ao noso xeito. Mais en galego.

NENO 3.- Aos cristiáns chamarémolos os do BANDO VERDE.

NENO 4.- E aos mouros os do BANDO MARELO.

NENO 1.- E que facemos con Santiago Matamouros?

NENO 2.- Sería cousa de estudalo. Algo habería que facer.

NENOS.- De acordo, de acordo!

NENOS (*cantando a coro*).- Meu Santiago pescador,

meu Santiago mariñeiro.

Nunca fuche guerreador!

Ti nunca fuche guerreiro!

Meu Santiago pescador,

troiteiro de Galilea.

Ti non fuche guerreador

que eras un home da aldea!

Meu Santiago pescador,
veciño de Compostela.
Ti soio entendes de redes
e de barquiños de vela!

NENO 1.- Como lle imos chamar á nosa representación?

NENOS (*a coro*).- AUTO DOS SIMULADOS DA CARAVILLA!

Escuro

O decorado pode representar a praza ou turreiro dunha pequena vila.

Nunha especie de tallo aparece CARLOS MAGNO, que é moi pequeniño, coroadado de imperante. Leva unha barba loira exaxeradamente longa e rizada. Non lle caerían mal uns anteollos moi grandes. Está serio como un chanto. Uns cantos individuos do BANDO VERDE danlle escolta.

Desde o fondo do teatro avanza unha embaixada do BANDO MARELO, tocando unhas trompetas de xoguete.

Ao chegar diante do escenario, un do BANDO VERDE interrompe os do BANDO MARELO.

O do BANDO VERDE. - Documentos

para entrar nestes aposentos!

Adiántase un dos do BANDO MARELO e dunha arqueta de bisutaría tira un papel que lle mostra ao do BANDO VERDE.

O do BANDO MARELO. - Este salvoconduto verdadeiro

do almirante Balán, o meu señor,
abre o camiño ou o vieiro
que leva a Carlos Magno emperador.

O do BANDO VERDE (*despois de examinar o papel*). - Pasade, pois,

e abreviade a embaixada
porque despois
o grande imperante Carlos Magno,
ten que papar unha empanada
que xa está gobernada
e logo fumar un puro habano,
grande e bon
que o axude a facer a dixestión.

O do BANDO MARELO pasa, faille unha grande e exaxerada reverencia a CARLOS MAGNO e entrégalle un papel, que tira doutra arqueta, tamén de bisutaría.

CARLOS MAGNO le atentamente o papel e ráchao.

O do BANDO MARELO tira doutro papel moito meirande e vóltallo a dar a CARLOS MAGNO que despois de lelo volta a rachalo e comeza a xesticular.

O do BANDO MARELO aínda tira dun terceiro papel

exaxeradamente grande e volta a entregarllo a CARLOS MAGNO.

CARLOS MAGNO le de novo. Ponse de pé, arrinca a coroa da testa, tira das barbas e comeza a berrar deste xeito:

CARLOS MAGNO.- O xefe dos Amarelos,
que é o almirante Balán,
faimo tirar dos cabelos
e coida que eu son un can.
Pois este almirante bruto
quer que lle pague o tributo
de tres virxes primorosas
tan bonitas como as rosas.
E o que máis me marabilla
é que unha das tres fermosas
ha de ser a miña filla.
Dicídelle a ese anaco de borrico
que vaia limpando o bico!

CARLOS MAGNO sae da escena todo encabuxado e ségueno parte dos do BANDO VERDE.

Os do BANDO MARELO tamén saen da escena.

En escena quedan dous XENERAIS, un de cada bando, acompañados dos seus asistentes. Os XENERAIS comezan a pelexar con espadas de xoguete.

XENERAL MARELO.- Carlos Magno

é un anano!

XENERAL VERDE. - O almirante Balán
é covarde e folgazán
e, ademais, non é cristián.

XENERAL MARELO.- ¡Carlos Magno
Emperador
é un fulano
do peor!

XENERAL VERDE. - Balán balanzón
é un comellón.
Balanzon Balán
é un comellán.

XENERAL MARELO.- Anque poñades valados e cancelas
hemos de levar as tres doncelas.

XENERAL VERDE.- Dille a Balán que, con respecto ás doncelas,
que se vai contentar con mirar *pra* elas.

*Por unha banda do escenario CARLOS MAGNO chama a un do
BANDO VERDE e dille a grandes berros:*

CARLOS MANO.- Toma este parte e lévallo ao ALCALDE para que traia un
PERITO AGRIMENSOR e que midan este campo para unha batalla, que aquí vainas
haber gordas.

(Dálle o parte)

XENERAL VERDE.- Vou polos meus soldados
pois estan acuartelados.
E o meu exército valente
non che ha de deixar un dente.

XENERAL MARELO.- Vou pola miña tropa
a ver se calas a boca
e deixas de presumir
que, de *verdá*, te hei servir.

*Vanse os dous XENERAIS, cada ún pola súa banda.
Chegan o ALCALDE e o PERITO AGRIMENSOR cunha cinta
métrica e pónense a medir o campo.*

ALCALDE.- Señor Périto Agrimensor
é orde do emperador
facer ben a medición,
con ciencia e educación,
deste campo de batalla.
A ver, pois, como traballa!

P. AGRIMENSOR.- Señor Alcalde,
eu non traballo de balde.

ALCALDE.- Pois ten que traballar.
O emperador Carlos Magno,
aunque home moi humano,
non ten costume en pagar.
Mais se o traballo é bon
daralle unha condecoración.

P. AGRIMENSOR.- Prefiriría un lacón
pois *pró* que traballa
e pouco pago a medalla.
Eu cobro por arancel
en níquel ou en papel.
E, billeteño tras billete,
vou facendo o meu saquete.

ALCALDE.- As arcas municipais,
teñen *algunhos* caudais.
Deses tais
dareille *algunhos* reais.

P. AGRIMENSOR.- Así é como fala a xente
ben nacida e competente.
Máis importante que todo,
segundo entendo ao meu modo,
é ter a carteira quente.

ALCALDE.- De toda esta papancia,
como hai certa abundancia
partiremos a ganancia.

P. AGRIMENSOR.- Se o belisco é algo bon
terá vostede un quiñón.

Aparecen TRES DONCELAS vestidas con moitas cores, entremedias de ramallos verdes como nas procesións. A FILLA DE CARLOS MAGNO leva unha coroa de flores na testa. Veñen acompañadas de música de gaita, que toca unha alborada. O ambiente é de romaría. Dan unhas voltas polo escenario. Ás estrofas que seguen pódeseelles axeitar calquera música popular que cadre. Pode acompañalas a gaita.

AS TRES DONCELAS (*cantando*):-

Somos as doncelas,
carne de tributo,
asegún o foro
dun vello estatuto.

Somos as doncelas
virxes e coitadas.
Somos as mulleres
febles e aldraxadas!

Somos as doncelas,
puras e inocentes.
Onde van os homes?
Onde están as xentes?

Dos laterais saen uns do BANDO MARELO e intentan roubar as DONCELAS.

Os DO BANDO MARELO.- A elas!

- Xa son nosas!
- Non hai quen as salve!
- Pola da coroa de rosas, que é a filla de Carlos Magno!
Levareilla ao noso almirante Balán!
- Que non fuxan!
- Desta vez non libran!

As DONCELAS berran como as ratas, desmáianse, patexan, abren os ollos, vóltanos a pechar, vóltanos a abrir de novo.

AS DONCELAS.- Somos perdidíñas!

- Socorro, socorro!
- Auxilio!
- Acudide, veciños!
- Valédenos, xentes de ben!
- Somos inocentes!
- Somos candorosas!
- Somos virxes!
- Ningnha coñeceu varón!
- Estamos na flor da idade!
- Somos doncelas!
- Lévanos sen saber do mundo!
- Ai, mamaiña!
- Somos como pombas!
- Somos como paxariños!
- Somos como a brisa!
- Estamos na primavera da vida!

Aparecen LABREGOS, vestidos con traxes de hoxe, armados de sachos, colmeiros, eixadas, machados, aguilladas, etc..

LABREGOS.- Ladrós!

- Asasinos!
- Criminais!

-- Atalos!
-- Duro!
-- Dálles na testa para que aprendan!
-- Para que respecten as nosas mulleres!
-- Ánimo!
-- Que non fuxan!

*Os do BANDO MARELO van fuxindo como poden polos laterais.
Cando quede moi claro que os LABREGOS salvaron as doncelas
faise, por breves intres,*

ESCURO

*Ao acendérense as luces aparecen, como se nada tivese acontecido,
o ALCALDE e o PERITO AGRIMENSOR medindo o campo.*

P. AGRIMENSOR.- O diñeiro é o mellor ben
que o home ten.
(ao ALCALDE:)
Co que vostede leva rabuñado
xa ha de estar ben forrado.

ALCALDE.- Un regular nada máis.
Neste choio
un non fai as cousas *soio*
e hai que partir cos demais.

P. AGRIMENSOR.- Misión cumprida.
A terra vai ben medida.
A estes campos deslindados
xa poden vir os soldados
e principiarse a matar.

ALCALDE. - Mentres nós imos cobrar
este labor a destallo
que *inda* nos deu ben traballo.

Saen.

*O escenario queda dividido pola metade, cunha raia de xiz, labor
que fixeron o PERITO AGRIMENSOR e o ALCALDE.*

*CARLOS MAGNO chega á fronte do seu exército e poñeranse á
dereita do espectador. O exército forma e CARLOS MAGNO pásalle
revista.*

CARLOS MAGNO (*pasando revista*).- Ese peito fora!

-- Ergue a testa!

-- En liña!

-- Máis apostura e marcialidade!

*Así que CARLOS MAGNO rematou de pasar revista chega o
CREGO bendicir o exército.*

CREGO. - Exército valente
e competente,
soldados
ben armados
e arriscados
que a benzón
de Deus omnipotente
caia no voso corazón
como choiva en sazón
pra vencer a Balán
que é un fuchicán
pois ese bruto

quere cobrar o tributo
de tres doncelas *inxeles*
como tres *caraveles*
das que unha é a filla maior
do noso amado emperador.
E *pra* saír con ben
deste belén
eu invoco tamén
como padroeiro
a Santiago guerreiro.

Amén.

CARLOS MAGNO dirixese ao exército.

CARLOS MAGNO.- Meus soldados
ben amados:
imos facer maniobras
pois cómpre estar preparados.
Os MARELOS, *pra* amolalos,
son máis retortos que as cobras!

O exército sae da escena desfilando.

*CARLOS MAGNO queda detrás. Chega BALÁN dando grandes
berros.*

BALÁN.- Carlos Magno,
Carlos Magno,
se te pillo
eu te cepillo!
Se te apaño
douche un baño,
gran tacaño,
cara de año!
Carlos Magno

que te esgano!
Carlos Magno
non sexas bruto
que as doncelas
do tributo
quero velas
perto a min
e aínda non as vin.
Carlos Magno
que te esgano!
Carlos Magno,
taravilla:
dáme a filla!

CARLOS MAGNO.---- Non lle consinto a un mangante
me fale con voz alzada,
troante
e ameazante!
Eu son o teu imperante
e teño a barba rizada!
Por esta barba Florida,
que é barba de marabilla:
antes perderei a vida
que entregarche a miña filla!
Os teus ollos non verán
o tributo das doncelas.
Debes renunciar a elas,
ouh, almirante Balán!
As mulleres son persoas
e non unha *mercancía*.
Polas malas ou polas boas
heiche ensinar cortesía!
Acátame por señor,
que son un emperador

ao que debes homenaxe,
rendemento e vasalaxe.

ALMIRANTE BALÁN.-Diante as túas barbas me eu río
do teu podre señorío,
emperador da puñeta.
Semellas un neno da teta
e somentes
che falta facer calceta!
Eu teño nas miñas mentes
cobrar o vello tributo
que gañaron os meus vellos.
Polo tanto non discuto
nin *ademito* consellos,
ouh, señor emperador,
sobre este punto de honor.
Non, señor!

CARLOS MAGNO.- Esas túas *razós* tan viles
eu pásoas por baixo os riles!

BALÁN. - Estou deica o *curupelo*
de que me tomes o pelo!
Xa que non atendes razón
ti vas saber o que é bon!

O ALMIRANTE BALÁN asubía e logo berra.

BALÁN. - Miña tropa poderosa,
atrapáime esa raposa!

*Salen polos laterais dous ou TRES SOLDADOS MARELOS que
comezan a correr detras de CARLOS MAGNO, que lles fai uns
cortes de mangas mentres foxe.*

CARLOS MAGNO.- Soldados do pipí,

collédeme por *eiquí!*

*Ao fuxir CARLOS MAGNO aparecen uns SOLDADOS VERDES que
pelexan cos MARELOS mentres se fai*

E S C U R O

*CARLOS MAGNO está nunha especie de cova. Alasa. Cun gran
pano de cores limpa a suor. Despois duns breves intres seréase.*

CARLOS MAGNO.- Se non poño os pés en *polvorosa*
e non activo
o mangallán de Balán
e a súa tropa criminosa
póñenme como un cribo.
Se non chego a fuxir
eses *ladros* íanme tundir.
Agora voume botar a durmir
e logo cavilarei no porvir.

*CARLOS MAGNO bótase a dormir e comeza a roncar dun xeito moi
escandaloso.*

*Chega SANTIAGO MATAMOUROS, se é posibel nun cabalo de
cartón ou de madeira, e esperta a CARLOS MAGNO.*

SANTIAGO MATAMOUROS.- Esperta, meu amigo! Non son horas estas de durmir!
Hai que velar cos ollos ben abertos! Como dixo o poeta, para durmir hai séculos!

CARLOS MAGNO.- Quen é este impertinente
que non deixa descansar a xente?

SANTIAGO MATAMOUROS.- Non temas! Son o teu amigo SANTIAGO MATAMOUROS. E veño axudarte.

CARLOS MAGNO - (*refregando os ollos e abrindo a boca*) –

Non me afago
ver a Santiago
pelengrín
feito guerreante,
cabaleiro andante
semellante
a min.
Pouco beneficio
che dará este oficio.
Mais xa que te empeñas
ben chegado *señas!*
E postos xa neste punto
metámoslle *mau* ao asunto.

SANTIAGO MATAMOUROS.- Imos logo! Cémpre darlle un escarmento a ese Balán. Esnaquízalo de vez! E rematar con ese infamante tributo das doncelas! Xa me arde o sangue por entrar en batalla!

SANTIAGO MATAMOUROS desenvaiña unha espada fanada, torta e enfurruxada e comeza a xogar con ela torpemente.

CARLOS MAGNO comeza a tirar do cabalo de rodas no que vai o MATAMOUROS para fóra da escena.

CARLOS MAGNO.- Santiago, meu padroeiro
que te metiche a guerreiro,
serei o teu escudeiro!

SANTIAGO MATAMOUROS.- Xa que insistes tanto, que asé sexa!

(*Comeza a berrar:*)

-- Ai, que me cortei! Que me saen as tripas! Ai, que me cortei!

CARLOS MAGNO.- A ver, a ver...
como isto puido ser.

ESCURO

O ALMIRANTE BALÁN está á fronte do sea Exército e CARLOS MAGNO do seu, ao pé de SANTIAGO MATAMOUROS no seu cabalo de rodas. O resto está de a pé.

SANTIAGO MATAMOUROS.- Exército de Carlos Magno,
meu exército podente:
temos o *trunfo cercano*
se loitamos como a xente!
Coa miña axuda
do *trunfo* xa non se *duda*!
Con esta vitoria
encherémonos de *goria*
e a HISTORIA
ten que contar a eito
a grandeza deste feito!
Como me chamo Santiago
que sei moi ben o que fago!

O exército dos MARELOS bate con SANTIAGO MATAMOUROS e arrodéao. BALÁN mételle a SANTIAGO MATAMOUROS unha malleira de campeonato.

SANTIAGO MATAMOUROS.- Ai, que me matan! Valédeme! Ai, que me matan!
Carliños Magniño, acédeme! Que non podo máis! Xa me sae a ánima! Ai, ai!

CARLOS MAGNO racha por dúas veces o cerco a que está sometido SANTIAGO MATAMOUROS sen lograr rescatalo.

CARLOS MAGNO - Amigo: está certo

que agora te liberto.
Déixate de dar *ais*
e aguanta un pouco máis!

SANTIAGO MATAMOUROS.- Ai, que morrol Que rematan comigo! Que me matan! Non resisto máis!

SANTIAGO MATAMOUROS cae tan longo como é facendo grandes espaventos. Queda como morto.

BALÁN - Xa caeu este renarte.

A gloria
desta vitoria
está
xa
da miña parte!

As TROPAS VERDES de CARLOS MAGNO reducen e vencen as MARELAS do ALMIRANTE BALÁN. Parte dos MARELOS comezan a fuxir.

BALÁN queda caído no chan. Nisto, SANTIAGO MATAMOUROS abre un ollo, logo o outro e, ao decatarse cabalmente da situación, saca unha corda grosa, que trae enrodelada á cintura e ata con ela, e ben atado, a BALÁN.

SANTIAGO MATAMOUROS.- Vitoria, vitoria, vitoria! Milagre, milagre, milagre! Grazas á nosa valentía, ao noso esforzo, á nosa fe! Grazas a que Deus armou o noso potente brazo! Vitoria! Milagre! Vencemos a impiedade! Esmagamos o impío!

CARLOS MAGNO.- (*Para si.*):

Eu non saio do meu pasmo!
(*A SANTIAGO MATAMOUROS .:*)
Refrea o teu entusiasmo,
ouh, Santiago, meu encanto,
que a cousa non é *pra* tanto!

*SANTIAGO MATAMOUROS pasea ao ALMIRANTE BALÁN, atado,
polo escenario.*

SANTIAGO MATAMOUROS.- Guau, guau, guau,
marrau,
cara de pau,
agora non cortas o bacallau!

*Do grupo do exército VERDE adiántanse tres. Tiran o seu manto.
Son as TRES DONCELAS vestidas ao xeito de hoxe. Usan
pantalóns.*

As TRES DONCELAS cantan, cunha música popular, estas estrofas:

AS TRES DONCELAS (*a coro*).

Somos as doncelas
denantes coitadas.

Somos as doncelas
recén liberadas!

--- o ---

Somos as doncelas
mulleres *conscentes*
que loitamos xunto
cos homes valentes.

--- o ---

Loitemos, loitemos,
loitemos xunguidos.
Aqueles que loitan
non son oprimidos!

ESCURO

CAE O PANO, SE É QUE O HAI